

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

De potestate Pensionarii, & modo exigendi pensionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

tius aliquis interea pensionem exigit, & sic applicari nequit controversia super quasi possessione pensionis, quod unus possideat naturaliter tantum, & alter civiliter tantum; cum, licet pensionarius in hoc casu denegata solutionis possideat tantum civiliter, titularis tamen non potest possidere naturaliter, quia pensio est quaedam servitus, res autem sua nemini serviat. Lott. à cit. n. 216. citans Rotam in Aquiligen. pens. 21. Maij 1610. & in Bonon. pens. quæ est 404. n. 7. p. 2. recent. &c.

De potestate Pensionarii, & modo exigendi pensionem.

Quaestio 478. An, & qualiter pensionarius habeat actionem personalem contra titularem eiusque successorem, eamque exercere valeat?

1. **R**espondeo prater ea, quæ sparsim in antecessoribus, maximè in quaestione illa, qualiter titularis teneatur solvere pensiones decursas tempore antecessoris sui. Ad primum: Habere illum actionem personalem tam contra titularem, qui primò expressè consensit, quam eius in eodem beneficio successoris, & tam ex praestito illo cum amplissima obligatione in forma camera consensu à titulari pro se & successoribus suis, quem consensum necessariò supponit Papa, & sine quo litera provisionis non expeditur, quemque consensum successor acceptando beneficium cum omnibus oneribus suis tacitè quoque praestat ipse successor; ac pròinde, uti decretum illud Papæ reservantis pensionem afficit quoque successores, ita eos necessariò huic actioni personali subijcit, agiturque contra eum optimè hac actione, qui ipse quoque acceptando tale beneficium gravatum, pensioni à se solvenda consensit. Lott. l. 1. q. 39. à n. 38. Card. de Luc. de pens. d. 26. n. 2. Gonz. gl. 5. §. 5. n. 46. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 36. Neque locus jam est excusationi ex capite ignorantia; cum teneatur successor hæc omnia scire, & paria sint vel scire, vel scire debere, aut de facili scire posse Lott. loc. cit. n. 43. & ex eo Ventrigl. loc. cit.

2. Respondeo ad secundum primò: Actio hæc, ut utiliter intentari possit contra aliquem, ex parte illius, ante omnia requirit, ut qui reservationi pensionis consenserit, utpote in quo consensu fundatur dicta actio personalis, ut dictum. Lott. n. 48. Unde etiam si contra intrusum percipientem fructus, item contra omnes eos, qui tempore vacantis beneficii perceperunt fructus, intentari valeat actio realis, non tamen personalis, quia ex eo, quòd ipsum verum titulum beneficii illius gravati non habeant, non possunt dici consensisse reservationi pensionis.

3. Respondeo ad secundum secundò: Cum tam consensus titularis ac successorum, quam consensus Papæ habeat respectum ad fructus (unde ista actio est quidem personalis, sed in rem scripta. Lott. n. 47. citans Menoch. de recuperand. poss. remed. 5. n. 76.) pro exercitio hujus actionis, seu ut ea utiliter institui possit contra aliquem, prater consensum illius requiritur insuper, ut is fructus percipiat, ita ut, si fructus nullos percipiat, in vanum ostendatur illum habere validum titulum; Lott. loc. cit. n. 48. Ventrigl. loc. cit. Unde jam, cum movetur hæc personalis actio contra titularem, qui

pensionem consensit (intellige, ubi in reservatione non fuerunt adhibitæ cautelæ illæ seu clausulæ: *habita vel non habita possessione, &c.*) pensionarius justificare debet prater consensum titularis perceptionem etiam fructuum. Lott. loc. cit. nu. 63. quòd ipsum tamen factum facillimum est, probando nimirum, titulari fuisse adeptum possessionem beneficii, cum exinde exfurgat juris præsumptio, quòd fructus perceperit, quæ eatenus prævalebit, donec elidatur per reum apertè doctentem vel de impedimentis, quòd minùs ipse fructus percipere potuerit, vel de perceptione illorum ab alio facta. Lott. *ibid.* Quin & si actio hæc personalis dirigatur contra successorem in beneficio, satis non est, ostendere, illum esse verum successorem, sed insuper necesse est probare, hunc quoque succedere in possessione, & sic præsumptivè etiam in perceptione fructuum. Lott. n. 64. Et sic hæc actio non eliditur quàm per probationem contrariam, quòd fructus percepti non sint. Lott. n. 65. circa quam exceptionem & casus varios non perceptorum fructuum vide dicta fusè supra, ubi quaesitum, an in eo casu solvere teneatur titularis. Unde jam patet, eum, qui nec juris, nec possessionis successor est, etiam si consenserit pensioni & fidejussores constituerit (in eo nimirum casu, dum id fecit spe provisionis in favorem sui faciendæ, & tamen illud beneficium assecutus non fuit, sed alius de eo provisus) etiam si in camerali etiam obligatione se obligasset; quin etiam, si in literis reservationis adesset illa clausula: *habita vel non habita possessione*: non teneri ad solutionem, seu non dari contra eum actionem realem; eò quòd hæc omnia ab illo facta intelligantur sub illa conditione, quatenus is, qui se obligat, beneficio, cujus intuitu facta obligatio, frui possit. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 61. citans Bursat. conf. 36. n. 33. l. 1. Gig. q. 47. n. 2. Pater quoque ex his, non subsistere, quòd tradit Corrad. l. 5. c. 7. n. 11. p. 2. benef. pensionarium posse convenire pro pensione, quem maluerit, sive possessorem, seu perceptorem fructuum, seu titulari, si sermo est de actione personali; quia autem hac actione convenire potest non possessorem fructuum, quia is caret titulo, adeòque deest consensus illius in pensionem; non titulari, quia is non est in possessione percipiendi fructus, seu fructus non percipit. Lott. cit. n. 48. juncto n. 49.

Quaestio 579. An, & qualiter pensionario competat quoque actio realis & hypothecaria?

1. **R**espondeo: Hanc actionem ei quoque competere. Lott. l. 1. q. 39. n. 38. Ventrigl. cit. §. 2. n. 34. Castrop. d. 1. p. 11. §. 6. n. 12. Azor p. 2. l. 8. c. 13. q. 1. citantes Gig. q. 51. à n. 17. contra Paul. Castrenf. conf. 338. vol. 1. Felin. in c. ad audientiam. de rescrip. Pensio enim imponitur super fructibus, quoties autem certæ rei onus imponitur, illa res censetur tacita hypotheca obligata pro illo onere juxta l. codicillis. §. instituto. ff. de Legar. Castrop. loc. cit. atque ita Papa in reservatione pensionis respicit fructus designando illos tanquam subiectum, quòd gravare intendit & afficere pro ipsa pensione per hæc ferè verba: *super fructibus, redditibus, emolumentis*: prolata autem illa dictio *super* ab eo, qui obligare potest, procul dubio importat hypothecam. Lott. loc. cit. n. 44. & 45. citans Gig. de pens. q. 42. n. 2. Roman. conf. 382. n. 1. & 2.

2. De

2. De cetero actionem hanc realem minus propriè hypothecariam dici, tradit Card. de Luc. de pens. d. 14. n. 13. ubi: quod pro pensione hypothecati sint fructus Ecclesiæ, id ita dicitur per quendam modum loquendi ita explicando quandam affectionem realem, seu rei perceptoriam productivam prioritatis adversus alios creditores titularis, ad instar illius affectionis, quæ pro dote competit in bonis debentis dotare, vel fideicommissi ascendentis, & quam affectionem aliqui hypothecam appellare consueverunt, sed erroneè & per modum loquendi, non autem per veritatem; sic à pari nullibi in jure cautum est de hac pensionis hypotheca. &c.

3. Observandum autem hic est, quòd dictum quoque supra, subjectum istius oneris realis non esse Ecclesiam, seu beneficium, vel etiam prædia, bona, & jura Ecclesiæ, seu beneficii, sive pensionario hypothecatum non esse ipsum beneficium, seu prædia illius, sed solum beneficii fructus ex dictis prædiis, vel bonis ad beneficium spectantibus provenientes, Lott. cit. q. 39. n. 73. Ventrigl. loc. cit. citans Marant. to. 4. controv. resp. 68. n. 16. Gratian. discip. for. c. 94. n. 51. & seq. cum beneficium, prout est jus percipiendi ex prædiis, aliisque bonis fructus. sit extra nostrum commercium. Unde, etsi pro statuenda quantitate pensionis Papa consideret qualitatem Ecclesiæ, an simplex, an curata, an collegiata, an cathedralis, & e contra non consideretur ab eo mutatio personæ successoris in beneficio (Papa enim decernendo, successores teneri ad persolvendam pensionem, censetur de quocunque successore cogitasse, etsi is Cardinalis sit) ut propterea videri posset pensio esse onus reale respectu ipsius beneficii, illudque ipsum habere rationem hypothecæ; minimè tamen id inde inferri potest. Lott. à n. 74. Prædia verò seu bona ipsa Ecclesiæ, seu beneficii, neque per titularem, neque per Papam obligantur (quidquid sit, an obligari possint per titularem vel Prælatum Ecclesiæ, de quo AA. in c. nulli. de rebus Eccles. non alien.) ut id certum est vel ex ipsa formula reservationis pensionis, ne utique indicante voluntatem illam obligandi ista bona, ne quidem tacite, etsi concedatur, pensionem reservari alimentorum gratiâ, & favore alimentorum ceteri inductam hypothecam; cum id procedat solum, dum in specie designata aliqua prædia, ex quibus debeantur alimenta. Lott. à n. 77.

4. Respondeo secundò: Vigore hujus hypothecæ pensionarius agere potest pro consequenda pensione, non solum contra eum, qui pensioni consensit (dum nimirum is fructus percepit) sed etiam contra ejus successorem, & quemcunque possessorem (subintellige fructuosum) Paris. l. 6. qu. 2. num. 96. Castrop. loc. cit. Azor loc. cit. ex eadem ratione ab iis assignata. Etiam pro terminis decursis ante hujus successoris possessionem. Ventrigl. n. 35. pro cujus declaratione vide dicta superius, ubi, qualiter successor teneatur solvere pensiones decursas tempore sui antecessoris pontificum ex Lott. q. 39. à n. 87.

Questio 580. An Pensionarius tam contra beneficiatum, qui consensit pensioni, quam ejus successorem, negantem solvere pensionem, agere possit spolio, seu judicio de spolio, seu possessorio?

1. Respondeo ad primum affirmativè, idque non tantum, si per plures annos pensionarius recipit solutionem à beneficiato, qui modò eam negat, quia acquisitâ possessione privatur; verum etiam, si vel semel ab eo recepit solutionem, cum, ut dictum, hic unicus actus ad acquirendam possessionem sufficiat. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 13. & à fortiori omnes, qui stant pro resolutione seq.

2. Respondeo ad secundum: Adversus successorem quoque in beneficio negantem solvere pensionem, dum antecessor ejus vel semel solvit, potest pensionarius agere eodem judicio, quia, ut dictum supra, non mutatur jus pensionarii habentis possessionem exigendi ex fructibus illius beneficii annuam pensionem, quia fundatur in titulo pensionis, & solutione factâ à titulari, adeoque variatio beneficiatorum est per accidens. Castrop. loc. cit. citans Azor p. 2. l. 8. c. 3. q. 2. Lott. l. 1. q. 3. n. 112. citans Guido. Papam decis. 629. per tot. & Gig. de pens. q. 47. n. 10. Sic quoque, dum pensio debetur alicui Ecclesiæ, eique soluta est Antecessori tuo, agere potes judicio possessorio, ut tibi succedenti in beneficio, nempe in Recloratu illius Ecclesiæ pensionariæ ea solvatur, etsi enim tu nunquam fueris in possessione eam exigendi; quia tamen tu non agis nomine proprio, sed nomine Ecclesiæ tuæ, quæ ob solutionem factam Antecessori tuo est in possessione eam exigendi, poteris agere nomine illius contra debitorem negantem solvere de spolio. Castrop. loc. cit. n. 14. Azor loc. cit. q. 2. Gig. cit. q. 47. nu. 9.

Questio 581. An Pensionarius super fructibus beneficii præferatur Creditori?

Respondeo: Præferendum illum esse in fructibus gravati beneficii quibuscunque creditoribus, etiam anterioribus. Garc. p. 1. c. 5. n. 236. citans Collantes. in pragmat. agricol. l. 3. c. 1. n. 8. Card. de Luca de pens. d. 15. n. 14. citans Gig. de pens. q. 51. Tond. cod. tr. c. 20. n. 20. item d. 9. n. 2. ubi: suppositâ pensionis validitate, extra controversiam est pensionarii prioritas, dum agitur de concursu super fructibus beneficii gravati, qui pro terminis ejus decursis affecti sunt pensionario adversus omnes Titularis creditores, quamvis anteriores, & privilegiatos, eò quòd ipse habet affectos hos fructus ex dispositione Papæ, & sic per quandam speciem hypothecæ, vel alterius similis juris super ipso beneficio, & causa productiva fructuum; e contra autem alii creditores beneficiati nullum jus habent super eodem beneficio, nisi que fructibus adhuc non separatis, super quibus eatenus aliis creditoribus beneficiati ex causâ indifferente jus competit, & hypotheca cadit, quatenus jam separati à causa productiva effecti sunt de patrimonio beneficiati, tanquam bona privata, & laicalia, &c. ac subjungit h. 5. pensionario tanquam per speciem hypothecæ affecti sunt fructus Ecclesiæ gravati cum ordine & prioritare temporis, adeo ut intrat regula: qui prior: non solum adversus alios creditores indifferentes, quorum respectu casus est indubitatus; præterquam, ubi agitur de fructibus jam à solo separatis, & confusis cum reliquo debitoris patrimonio, concursus esset super eorum pretio, quod, cessante aliquâ ex limitationibus, juxta regulam non succederet loco rei. Sed etiam idem ordo intrat inter ipsos pensionarios, ut anteriores vincant posteriores.

Questio

Questio 582. An pensionarius negligens in exigendo pensionem à defuncto titulari, ejus-ve heredibus, habeat actionem contra ejus successorem modernum beneficii possessorem?

Respondet negativè Card. de Luc. de pens. d. 31. à n. 8. juxta dicta à nobis suprâ, ubi, an successor solvere teneatur pensiones decursas tempore antecessoris sui; quamvis enim in puncto juris probabilior fortè sit opinio affirmans pro pensionibus decursis tempore antecessoris nullam competere actionem super fructibus futuris contra successorem; contrarium autem ex quadam æquitate in Curia receptum sit, ita ut de stylo potius quam de jure detur actio contra successorem pro pensionibus illis decursis. Card. idem cit. n. 8. idipsam tamen nonnisi qualificatè receptum est, nimirum si pensionarius doceat de diligentibus bene à se adhibitis contra antecessorem competat ei hæc actio de stylo potius, quam de jure inducta contra successorem; secus si de iis docere nequeat. Card. de Luc. loc. cit. n. 9. eadem ferè habet idem Card. de pens. d. 19. n. 5. juncto n. 14.

Questio 583. An, si pensionarius acceptus à Titio titulari pensionibus trium annorum sequentium anticipatis solutionibus, dein pensionem ex Apostolica auctoritate transferat in Cajum, hic Cajus exigere possit à Titio pensionem tribus primis annis à translata in se pensione?

Respondeo: affirmativam videri probabiliorè; eò quòd in translatarium non transferatur pensio, quam habet transferens, sed eà extinctâ translatarium obtineat novam similem prorsus priori; cum non detur in pensionibus vacatio, sed extinctio, & consequenter solutio facta transferenti illi non possit beneficium relevare ab onere solvendi moderno pensionario nempe translatario isti pensionem, debeaturque sibi imputare Titius, quòd anticipato solverit; quemadmodum, si Prælati elocans fructus alicujus prædii, & anticipato recipiens solutionem aliquot annorum, dein moritur, non relevatur locatarius à solvenda pensione successoris Prælati, tamen si jam antecessori solverit, Castrop. d. 1. p. 11. §. 6. n. 11. Azor p. 2. l. 8. c. 13. q. 1. contra Gig. de pens. q. 88. n. 5. apud eund. Castrop. hac mòrum ratione, quòd transferens in translatarium jus aliud non transfulerit, nisi quòd ipse possidebat; cum ei subrogetur translatarium, transferens autem receptis illis anticipatis solutionibus non habeat potestatem exigendi à titulari illis annis tribus sequentibus; item quòd titularis anticipata solutione liberatus sit ab obligatione solvendi, adeoque eam de novo contrahere nequeat.

Questio 584. An exigere possit pensio per procuratorem, & is probare teneatur mandatum suum, & suum principalem superstitem esse, seu adhuc vivere?

Respondeo supponendo primum, ad secundum: Procurator verificare debet mandatum, quia sine mandato esse nequit procurator. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 16 in fine. Et si beneficiatus opponat expirasse mandatum, quia pensionarius jam è vita decessisset, beneficiatus id

probare debet; quia procurator, dum aliàs ejus mandatum tanquam validum admittitur, fundatam habet intentionem suam. Castrop. loc. cit. secus esse dicens, si beneficiatus opponeret falsum esse mandatum.

2. Respondeo ad tertium: Affirmativam teneri à Castrop. loc. cit. ubi: si beneficiatus opponeret, pensionarium jam è vita decessisse tempore decursæ pensionis à se petita, competit procuratori probare, pensionarium illo tempore vixisse. Idem tenet absolute Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 3. n. 46. nimirum titulari opponente, teneri talem procuratorem omnino probare superviventiæ sui principalis, non solum in urbe, sed etiam extra; tum quia sic habeat communis consuetudo, tum etiam, quia in literis reservationis apponi solet clausula: *quoad vixerit*: quæ, cum videatur importare conditionem, veniat verificanda: tum etiam, quia fraudes multæ committi solent in pensionum exactionibus, quibus obviandum citat pro hoc Maceratenf. var. resol. l. 1. resol. 112. casu 65. ait nihilominus Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 92. hoc ipsum tamen non tam simpliciter admittendum videri, dum in contrarium adessent probabiles aliquæ conjecturæ mortis, cum de jure vita hominis præsumitur durare ad centum annos; quemadmodum in simili casu de procuratore constituto per patronum ad præsentandum, quòd non teneatur probare vitam sui principalis, etsi is absens sit, dum ejus nomine vult admitti ad præsentandum. Pro quo postremò citat Lott. l. 2. q. 14. n. 44.

Questio 585. An, & qualiter exigere possit pensio ante expeditionem literarum Apostolicarum super reservatione pensionis, & sub quâ pena id prohibeatur?

Respond. ad primum: Pensio nullatenus exigi, aut etiam solvi potest ante confessionem & expeditionem literarum, seu Bullarum Apostolicarum super dicta reservatione, ob decretum & clausulam apponi mandatam ac solitam in supplicatione à tempore Gregorii XIII. *pensionem, vigore tamen literarum de super expediendarum, nec aliàs persolvendam*. Item ob hoc decretum à tempore Sixti V. extensum hac ratione: *vigore literarum Apostolicarum de super expediendarum, nec antè, aliàs præsens reservatio nulla sit eo ipso, &c.* Quibus Clemens VIII. adjecit limitationem temporis expediendi dictas literas intra novem menses à die supplicationis sub pena nullitatis reservationis pensionis. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 7. n. 25. dicens: quidquid fuerit antehac, hodie certum esse, non posse sine dictis literis exigere pensionem, Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 9. Garc. p. 4. c. 2. à n. 43. Lott. l. 1. q. 37. à n. 6. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 29. qui omnes testantur, de dictis decretis seu clausulis. Item Azor p. 2. l. 8. c. 12. q. 3. ubi quòd, sicut impetrato à Papa beneficio, illius possessio apprehendi nequit sine illius literis; ita etiam post impetratam pensionem necesse est, ut expediantur literæ Pontificiæ, ut solvat pensionarius ministris pontificiis in Curia laborantibus; & quidquid sit de jure, usus Romanæ Curie sic habet, ut exigere non possit sine dictis literis pensio. Item Card. de Luc. de pens. d. 29. n. 3. & d. 44. n. 9. & 10. ubi, quòd pensio exigere nequeat ante expeditas literas, id non tam jure statutum, quam provenire ex decreto annullativo in ipsa reservatione prima adjici solito.

2. Am-

2. Ampliatur responsio primò : ut ne quidem primo semestri à reservatione pensionis, etiam in foro interno licita sit exactio pensionis propter eadem decreta. Ita expressè Castrop. Azor *ll. cit.* contra Gig. *de pens. q. 34. n. 6.* Mandos. *ad reg. 27. cancell. q. 7. n. 4.* Rebuff. *de pacif. poss. q. 137. concl. 21.* & in *pr. tit. de signat. grat. p. 3. n. 11.* Sanch. *de matrim. l. 8. d. 29. n. 5.* citatos ab eodem Castrop. qui putant solvi & exigi posse in foro conscientie pensionem, durante tantum illo primo semestri, ed quod firma sit gratia principis etiam verbo tantum concessa ante expeditionem literarum; quibus in tantum favere videtur Tond. *gg. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 5.* quatenus ait, exigi nullatenus posse pensionem ante expeditionem dictarum literarum, saltem in foro exteriori. Sed, ut dictum supra, ubi de modo imponendi pensionem, aliud est gratiam illam firmam esse, aliud vi illius exigi posse pensionem.

3. Ampliatur responsio secundò : ut, stantibus dictis clausulis, ante expeditionem literarum etiam ab executoribus datis ad exequendam solutionem pensionis procedi nequeat, etiam stante consensu titularis, ac obligatione in forma Camerae. Corrad. *loc. cit. n. 27.* dicens, hæc adeo strictè observari, ut profus rejiciendus sit, qui contrarium dixerit seu senserit. Siquidem clausula illa : *vigore literarum, &c.* non est appolita favore partium, ita ut possint eidem renunciare, sed favore publico Officialium Cancellariæ Apostolicæ; cum antea in fraudem horum Officialium partes parum curabant literas ipsas expedire; cum eis sufficiebat habere solam supplicationis signaturam, cum qua erant tuti in foro conscientie. Corrad. *l. c. n. 28.* citans Salust. Tiber. *in pract. Auditor. Cam. l. 3. c. 4.*

4. Limitatur verò responsio : Nisi adsit in reservatione pensionis, quod sola supplicationis signatura sufficiat (quæ clausula apponi consuevit in pensionibus pro Palatinis, teste Garc. *p. 4. c. 2. n. 34.* seu pro pensionibus confidentiariis, ut Ventrigl. *loc. cit. n. 34.*) Corrad. *loc. cit. n. 26.* Ventrigl. *l. c. n. 35.* citans Mandos. Gig. &c. ac dicens, in hoc casu etiam in conscientia valide sustineri exactam pensionem ante dictas literas.

5. Respondeo ad secundum : Deficiente verò hac clausulâ, & reservatâ pensione sub clausulis istis aliis consuetis, si pensio exigatur ante expeditionem literarum, idque probatum fuerit; vel etiam si absque eo, quod exacta fuerit, pensionarius non curaverit dictas literas expedire intra novem menses ultra montes, & intra sex citra montes; ipsa constitutio pensionis erit ipso jure nulla, ut patet ex tempore clausularum illarum, seu decretorum irritantium, ac proinde formam inducentium huic actui reservationis; adeoque mirum non est, hunc deficere hac formâ non servatâ. Lott. *loc. cit. n. 8.* & 9. & ex eo ferè verbotenus Corrad. *l. c. n. 32.* dicentes, sic hodie tenacissimè servari. Card. de Luc. *de pens. d. 30. n. 9.* dicens, cum nimis clarum sit decretum annullativum pensionis in casu talis exactiois aliâs, quàm vigore literarum expeditarum, conclusionem hanc non admittere controversiam. Item Ventrigl. *cit. n. 29.* Castrop. & alii AA. citati pro responsione principali præced. quibus accedunt Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 98.*

6. Ampliatur responsio primò, ut nulla admittatur excusatio ad favorem exigentis pensionem ante dictam expeditionem. Lott. *loc. cit. n. 13.* Ventrigl. *cit. n. 29.* Barb. *loc. cit.* Et in specie nulla

à tali exigente poterit allegari ignorantia dicti decreti de expediendis literis, & non exigendis antè illas pensionem. Corrad. *loc. cit. n. 35.* & 36.

7. Ampliatur secundò, ut procedat, etiam si litera ante exactioem sint ceptæ expediri, seu ex parte expeditæ; quia, cum talis expeditio sit de forma, nihil dicitur actum, si aliquid deficiat, adeoque requiritur totalis expeditio. Lott. *loc. cit. n. 10.* Ventrigl. *cit. n. 29.* Barb. *loc. cit.* citans Sarnens. *ad reg. cancell. de idiomate.* Salust. Tiber. *in pract. Cam. Aud. l. 3. c. 4. n. 4.* Tunc verò sufficienter & non prius dicuntur hæc litera expeditæ, quando sunt plumbatæ. Lott. *n. 11.* Ventrigl. *n. 33.* Barb. *loc. cit. n. 100.* citans Sarnens. *in reg. de non judicando q. 11.* (vel, ut Barbos. *q. 5. n. 5.*) Salust. Tiber. *ubi ante n. 5.* Corrad. *loc. cit. n. 31.* dicens sufficere, quod sint plumbatæ, etsi necdum pervenerint ad manus pensionarii, idque intelligi, tam si expeditio fiat per Cancellariam, quàm per viam secretam.

8. Ampliatur tertio, ut procedat, etiam si partes inter se convenerint, & titularis promiserit reservatam Apostolicâ auctoritate pensionem solvere ante expeditas literas. Lott. *n. 5.* Corrad. *loc. cit. n. 28.* Ventrigl. *n. 30.* contra glossatorem antiqui, apud eisdem tenentem, quod si titularis per instrumentum ad partem promiserit pensionem solvere ante literas expeditas, possit cogi ad solutionem, quia, ut dictum, clausulâ illâ non sunt appolita favore partium. Adde, quod hujusmodi pactum inducat simoniam juxta Garc. *p. 4. c. 3. n. 45.* contra Paris. *de confid. q. 43.* apud Ventrigl.

9. Ampliatur quarto, ut non sufficiat ad evadendam dictam nullitatem, quod litera fuerint expeditæ, antequam opponeretur de nullitate (intellige, ob exactam pensionem ante expeditionem, aut propter non expeditas literas intra tempus præscriptum) quia dictum decretum requirit expeditionem literarum ante exactioem, & inducit formam præcisam, ac ideo non suffragatur expeditio post exactioem. Corrad. *loc. cit. n. 33.* prout etiam nihil ad hoc facit, quod de consensu titularis expeditur litera, per exactam pensionem; consensus partium siquidem nihil operatur in materia validitatis pensionis, nisi etiam interveniat auctoritas Papæ. Ventrigl. *n. 31.* Unde nec gratia reservationis pensionis per talem exactioem præproperam, vel neglectum expeditionis literarum annullata seu extincta non convalesceret de consensu titularis, patientis moram purgari, cum post extinctionem pensionis non sit locus purgationi moræ. Lott. *n. 12.* Corrad. *n. 34.* E contra

10. Limitanda conclusio, seu responsio primò à ut non inducatur nullitas ob non expeditas literas intra sex, vel novem illos menses, si pensionarius impeditus ab iis, quorum est literas dictas conficere, argumento illius, quod tradit Barb. *n. 99.* mirum quod provisi à Cardinali habente ad hoc indultum, de reservato, si à Datario impediti fuerint, quod minus expeditæ fuerint super ista provisione litera intra sex menses, non vacent ea beneficia, uti ea aliâs vacarent vi decreti adjungi soliti in dicto indulto, si eas suâ culpâ intra dictum tempus non curasset expediri provisos. Et sicut in hoc casu de eo impedimento dicitur constare, si Notarium, & testibus infliterit provisos apud Datarium pro nova provisione, & protelatus fuerit, quod per se non fiet, quod minus expeditio illarum literarum fiat intra dictum tempus. Barb. *cit. n. 99.* citans Gonz. *ad reg. 8. gl. 15. à n. 109.* ita pari modo

modo dicendum videtur de impedimento similitudine incerto expeditionem literarum reservationis pensionis.

11. Limitatur secundò: ut non inducatur nullitas pensionis per exactiorem ante illam expeditionem, nisi exactio verè facta probata fuerit per concludentissimas probationes, ita ut probationes æquivoce nullatenus admittantur. Lott, *loc. cit. n. 13. Ventrigl. n. 32.*

12. Porro illud hic observandum, quòd, postquam paritum est isti decreto de non exigendo pensionem ante literas expeditas, vel etiam procurandi dictam expeditionem intra constitutum tempus, vi dictarum literarum non tantum exigi possint termini pensionum decursi post dictam expeditionem, sed etiam quotquot decursi à die reservationis pensionis ante dictam expeditionem, seu termini intermedii inter supplicationem signatam, & literas expeditas; eò quòd, ut dictum supra, expeditio illarum non concernat substantiam gratia seu reservationis pensionis, sed solum executionem, ideòque impletio dicti decreti solum remouet obstaculum solutionis, & exactiõnis, quo ablato, res retrahitur ad suum initium, & gratia reservationis censum suum habet ab initio. Card. de Luc. *de pens. d. 29. n. 4. & d. 30. n. 10. & d. 44. num. 9. & 10.*

Questio 586. An etiam promotus ad Episcopatum cum indulto Apostolico retinendi pensiones ante habitas (sive quo indulto eas alias cessarent & extinguerentur) teneatur quoque expedire literas super huiusmodi indulto?

Respondeo primò: Supponendo, quòd, ut refertur in constitutione Leonis X, mox citanda, continetur Sixtus V. & Julius II. ne literæ promotionis expeditur siue literis retentionis pensionum, etiam si talis promotus obtinisset supplicationem, etiam motu proprio signatam super huiusmodi retentionis pensionum, nisi desuper etiam expeditisset literas, eo ipso pensiones fore cassatas & extinctas; nisi forte in scheda Confistoriali, in qua signata supplica super isto indulto, fuisset dispensatum quòd ad expediendas infra literas. Sic enim habetur in constitutione Leonis X. publicata 3. Jan. 1520. quæ in Bullario est 35. ejusdem Papæ. & Clem. 7. publicata 19. April. 1524. quæ est 2. ejusdem Papæ in Bullar. Lott. *l. 1. q. 37. nu. 15. & ex eo Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. num. 35.*

2. Quòd tamen limitandum ita, ut, si promotus expeditisset literas super Ecclesia, seu promotione sua ad Episcopatum, & non expeditisset literas super dicta retentione, non illico in vim dictarum Constitutionum extinguatur pensio; cum dictæ Constitutiones non determinent tempus, quo inducitur talis extinctio, ac propterea, cum poena privationis non habeat locum, nisi in casibus expressis, expectandus est exitus, an tales literæ expeditantur, antequam promotus ad piscatur possessionem Ecclesiæ; tum enim demum inducitur pensio extinctio. Lott. *loc. cit. n. 16. & 17. Ventrigl. loc. cit.* Quòd si tamen etiam talis promotus impetravit Breve de capienda possessione ante expeditionem literarum super promotione cum decreto annullativo ipsius promotionis, nisi intra tot menses literas expeditisset, ceperitque possessio-

P. Leuren, Fori. Benef. Tom. III.

nem in vim istius Brevis ante expeditionem literarum super indulto retentionis pensionum ex eadem regula, quòd privatio non censetur inducta, nisi in casu expresso. Lott. *n. 18. juncto n. 19.* quem vide hoc ipsum pluribus *num.* declarantem. De cetero dicta de expediendis literis super indulto retinendi pensiones, dum quis per modum permutationis de uno Episcopatu ad alium transfertur, non procedere, tradit Lott. *loc. cit. n. 24.* addens in *fine. n. 26.* pensiones, præcindendo à jure singulari, ex stylo Curia; & dictis Constitutionibus, non extinguui per promotionem ad Episcopatum. De quo inferius.

Questio 587. An, quando, & qualiter exhibenda & producenda dictæ literæ?

Respondeo primò: Sive agatur de censuris, vel alia poena in literis comminata, sive agatur simpliciter de earum executione, literæ hæc non tantum exhibenda, sed & intimanda, non obstante, quòd fuerit præstitus consensus, etiam literis non intimatis vel exhibitis, præcipue stante regulâ Cancellariae *de non judicando*, hanc legem judici præscribente. Lott. *loc. cit. n. 27.* sed neque obstante, quòd literæ non sint de substantia gratia, sed tantum de forma probationis; cum in iudicio non tractetur de substantia in abstracto, sed in concreto ad effectum exceptibilitatis, cui forma est literarum exhibitio, ut iudex certus inde fiat de sua jurisdictione. Lott. *n. 28. & 29.* Unde de expeditione literarum, & mandato sibi facto Executor fidem habere non poterit parti, & validè sub assertione illa procedere, etsi postmodum revera ita compertum fuerit, ut pars asseruit; cum nec, ut ait Lott. *nu. 30.* examinando mille testes, iudex adhibere possit fidem de gratia principis facta, præcipue si ea facta motu proprio, adeòque necesse est, ut recipiat jurisdictionem in habitu executionis rescripti. Lott. *n. 31.* quòd sic intelligendum, quòd, licet delegatus habeat jurisdictionem in habitu ex die Data, tamen non recipiat exercitium, nisi ex die præsentationis literarum. Lott. *nu. 32.* juxta *c. super eo 11. secundo. de appellat. & Bellam. decis. 110. à n. 12.* quem citat.

2. Respondeo secundò: Similiter dum agitur de exequenda facultate transferendi pensionem, literæ super hac facultate sunt exhibenda, & nisi ea in effectu præsententur Executori, actus remanet nullus, juxta *c. super eo. Lott. loc. cit. n. 33.* citans Ferrer. *conf. 85. num. 4.* Crescent. *decis. 13. de concess. præb. & Rotam decis. 143. nu. 2. p. 2. recent.* ubi etiam dicitur, quòd non staretur assertioni Executoris, nisi actus exhibitionis fuerit per extensum scriptus, vel literæ apparerent in instrumento translationis registrata. Limitando tamen hoc ipsum ita, ut sustineatur actus translationis non exhibitis literis, si facultas transferendi data coram Notario, & testibus; eò quòd tunc Notarius non adhibeatur veluti Executor. Lott. *n. 35.* citans Rotam *decis. 689. nu. 4.* de cetero posse Executorem facultatis transferendi fidem habere exempto etiam impresso (quia agitur de actu, in quo non est citandus aliquis; cum nemo de hoc opponat) præsertim, si non sit merum exemplum, puta v. g. quia infectum esset in aliquo actu publico, vel etiam si inferens attestaretur, se vidisse originales, tradit Lott. *n. 36.* Porro huc usque dicta de plano procedunt respectu pensionarii, qui nec est in possessione, nec cum eo agit, qui pensioni consensit (intel-

B b

liga

lige expressè) dum enim controversia est pensionario, qui non est in possessione, cum successore, qui non consentit expressè pensioni, non tantum producenda sunt litera; sed & plenè justificanda in omnibus narratis; nisi gratia esset facta motu proprio, vel hujusmodi litera per titularem acceptata, sive expressè, sive tacite per actum ad id implicantem. Lott. à n. 37. Verum specialius adhuc

3. Respondeo tertio: In possessorio adipiscenda, v. g. dum is, in quem translata pensio, subrogatus in possessionem transferentis petit, in eam immitti, litera reservationis sunt exhibenda, & justificanda. Lott. nu. 40. juxta *decis. Rotæ in causa S. Marci. 38. Feb. 1612.* Idem dicendum, si versemur in possessorio recuperanda. Lott. nu. 41. dicens, Rotam tenere, agentem in hoc judicio teneri docere de suo jure, & hujusmodi possessorium à petitorio separari non posse, & sic in terminis pensionis ab ea *decisum. decis. 3. nu. 2. de restit. spol. in antiq.* quod tamen ait Lott. nu. 42. intelligendum non de plena justificatione, sed de simplice colore, ita ut iudici concludatur, petentem restitui, non propriam auctoritate, sed auctoritate illius, qui dare poterat possessionem, se aliquando eam habuisse, ad quam petitur reintegratio. Pro colore autem hoc, est ante regulam Cancell. *de non judicando juxta formam supplicationis*, sufficiens supplicationem signatam, hodie verò eam minimè sufficere propter dictam regulam, ait Lott. n. 45. citans Mandos. *ad dictam reg. q. 3. n. 3.*

4. Respondeo quarto: Si versemur in summariissimo possessorio retinenda, quamvis non solum titulus non sit justificandus; sed nec aliquis exhibendus in ordine ad hoc, ut de eo quovis modo tractetur; cum in hoc manutentionis judicio sufficiat nuda detentatio de facto, nec attendatur, utrum possessio sit justa, nec ne; producendus tamen est, ut justificetur qualitas subjecti secundum intentionem actionis, quod declaratur. Qui enim petit manutentionem in quali possessione exigendi pensionem, non asserit simpliciter, se exegisse certam quantitatem pecunie, sed certam pensionem, adeoque tenetur probare qualitatem hanc, nempe id, quod exigit, esse pensionem, & quid diversum à pensione; & consequenter, cum causa efficiens pensionis sit Papa, neque atque gratia Papæ aliter probari, quam per ejus rescriptum, necesse est tale rescriptum proferre in medium, ut iudici constare possit de existentia rei, quæ possideri pretenditur, & sic sine illo rescripto decerni nequit manutentio. Lott. n. 50. & 51. Neque tamen propterea necessaria quoque est exhibitio literarum, sed sufficit sola supplicatio signata, utpote sufficienter probans iustitiam pensionis; cum illa procedat solum in iis possessoriis, in quibus necessarius est titulus saltem coloratus, v. g. in possessorio adipiscenda & recuperanda, non vero in iudicio hoc retinenda, in quo nullus prorsus titulus exigitur, nec dicitur iudicari juxta supplicationem cum non pronuncietur super jure aliquo, sed tantum decernitur manutentio super facto meræ possessionis. Lott. n. 55. citans Garc. p. 10. c. 5. n. 446. & Rotam in *Anconitan. pens. 15. Jun. 1587.* Hoc quoque verum ait Lott. n. 56. etiam si in ipsa supplicatione extaret decretum, quod, si pensio exigatur literis non expeditis, sit nulla ipso facto; eo quod hinc non tollatur, quin reservatio ab initio fuerit in esse deducta; cum perficiatur solà signaturâ, & litera solum sint ad affectum probationis reservationis,

quæ probatio in hoc judicio non sit necessaria. Neque obstat ait idem Lott. nu. 58. quod stante illâ clausulâ, pensio exigatur literis non expeditis, & hoc decretum impediatur principium acquisitionis; eo quod id intelligi debeat de exactione de jure, & non de exactione de facto, qui autem petit manutentionem, non videtur asserere se possessorem de jure; cum ei sufficiat possessio de facto, & nuda detentio; & quamvis dicta clausula: *nec alias quam vigore literarum*: habeat vim decreti irritantis, adeo ut omnia resolvat ab initio, hæc tamen referenda esse non nisi ad effectus juris, ita ut removeat omnes effectus, sed non facti, adeoque non impedire manutentionem, tradit Lott. n. 60. & 61. quamvis addat nu. 62. & 63. quia hoc ipsum revocatum fuerit in dubium à Rotâ in *Parmens. pens. 23. Jun. 1625.* censere se, sic distinguendum, ut, si manutentio petatur contra eummet, qui reservationi pensionis consentit, necesse non sit producere literas; secus, si contra ejus successorem, eo quod illi factum prædecessoris nullum possit inferre præjudicium.

De modo procedendi executivo in pensionibus, & de pœnis statutis non solventi.

Questio 588. An, & qualiter pensionarius habeat pro exactione pensionis paratam viam executivam?

1. Respondeo ad primum affirmative, Card. de Luc. *de pens. d. 57. n. 13.* ubi, quod pensio de natura sui sit executiva, adeoque non dubitandum, quod competat pensionario, etiam translatario via executiva, ut passim apud scribentes, & Rotam receptum, constatque ex ordinaria praxi Signaturæ, rescribentis cum clausula: *sine retardatione*: vel cum alteris: *sine præjudicio*.

2. Respondeo ad secundum primum: parat duplex in materia pensionis privilegium executivum, unum ratione causæ efficientis pensionis, id est Papæ, qui solvi præcipit, & cui sine tergiversatione parendum; alterum ratione causæ finalis pensionis, id est alimentorum, quorum præstatio nullo pacto est suspendenda, cum venter non patitur dilationem; ac ita signatura rescribens in causâ pensionis pro conservatione prioris illius privilegii executivi adjicit clausulam: *sine præjudicio executionis*, quâ præservat facultatem exequendi in Executore, & pro conservatione alterius privilegii dictæ clausulæ connectit aliam, nempe hæc: *sine retardatione solutionis*. Lott. l. 1. q. 38. à nu. 1. suntque ambæ hæc clausulæ pro expeditione executionis omnino inter se connexæ, & una sine altera in ordine ad hunc effectum insufficientes, ut ostendit *ibid.* Lott. à nu. 5. Nam, est prior harum clausularum præserve facultatem exequendi in Executore, seu Judice à quo, non tamè hinc satis consultum pensionario, nec fini pensionis, nempe alimentis; eo quod, cum dicta clausula non impediatur devolutionem negotii principalis ad iudicem, cui rescribitur, & quod minus ille cognoscat, & causam decideret, etiam non factâ seu perfectâ executione facile fraus fieri possit, necendo moras executioni, & interim procurando reduci pensionem, aut annullari, adeoque pro hac fraude excludenda inventus est stylus conjungendi & alteram clausulam: *sine retardatione*. Lott. n. 5. 6. 7. operaturque